

# ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง

เผ่าพัชร พิธีธรรมานนท์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

## บทนำ

การศึกษาดูงานในครั้งนี้อยู่ภายใต้หัวข้อ “ความยั่งยืน (Sustainability)” ซึ่งประเทศสิงคโปร์เป็นตัวอย่างของการดำเนินการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งการลดมลพิษ และการสร้างพื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ยังให้ความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในหลายรูปแบบ เช่น การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเพื่อความสะดวกสบายที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านงานเอกสารและขนส่งภายในโรงพยาบาล การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับคนทุกวัย เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็น การมุ่งพัฒนาประเทศโดยยึดหลักสำคัญ คือ

**Smart Nation** เป็นการพัฒนาประเทศที่เน้นการสร้าง ความเจริญเติบโตบนพื้นฐาน ศักยภาพและทรัพยากรที่ตนเองมี ผสมผสานกับการนำกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เป็นเครื่องมือ

นำทางการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

**Smart City** เน้นการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเมืองคู่กับการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพ เพื่อสร้างความสะดวกสบายและความปลอดภัยให้กับประชาชน อันเป็นการนำไปสู่การมีระบบเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ อาทิ ข้อมูลจราจร ที่ตั้งถังขยะ

**Smart People** คุณภาพประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยสิงคโปร์ เน้นยกระดับคุณภาพชีวิตและการศึกษามาก่อนหน้าเป็นเวลานานกว่า 30 ปี ทำให้ปัจจุบันมีประชาชนที่มีคุณภาพ พร้อมด้วยระเบียบวินัย เคารพหน้าที่ตนเองและสิทธิผู้อื่น ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน

**การถอดบทเรียนจากการศึกษาดูงาน ประเทศสิงคโปร์**

การพัฒนาประเทศสิงคโปร์สู่ความก้าวหน้ามีหลักการดำเนินงานสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาประเทศมีความยั่งยืน โดยเน้น

การสร้างหุ้นส่วน (Partnership) การพัฒนา และสนับสนุนการมีส่วนร่วมพัฒนาของ ประชาชนในทุกด้าน (PPP : Public Private People) เพื่อให้การพัฒนาประเทศสอดคล้อง กับความต้องการของประชาชนมากที่สุดและ มีความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้ หลักการ พัฒนาประเทศดังกล่าวสามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทยได้ ดังนี้

**หุ้นส่วนภาครัฐ (Public sector)** ทำหน้าที่เป็นหุ้นส่วนใหญ่ในการพัฒนา ประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในประเทศ อย่างไรก็ตามในสังคม แห่งการพัฒนา รัฐจำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อให้การดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยรัฐอาจเปลี่ยนแปลง เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่มีความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจในการจัดหาและ บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น ต่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีความ ยั่งยืน และมีความยืดหยุ่นท่ามกลางบริบท ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง

**หุ้นส่วนเอกชน (Private Sector)** เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่มีพลวัตการเปลี่ยนแปลง ก่อนข้างสูงและมีความทันสมัย ซึ่งภาคธุรกิจ มีความสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจของ ประเทศขยายตัวตามเป้าหมายที่ภาครัฐ กำหนด อย่างไรก็ตาม จากการประกอบธุรกิจ

อาจส่งผลกระทบต่อสังคม เช่น การสร้าง มลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อม และการละเมิดต่อ สิทธิของประชาชนในฐานะผู้บริโภค เป็นต้น ดังนั้น ภาคธุรกิจเอกชนจำเป็นต้องมีความใส่ใจ ต่อผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจาก การทำธุรกิจ โดยคำนึงถึงสังคมส่วนรวม เป็นหลัก เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

**หุ้นส่วนประชาชน (People)** มีบทบาท สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยส่วนใหญ่ประชาชนมักเป็นผู้ที่ได้รับผลจาก การพัฒนาโดยตรง อย่างไรก็ตามนอกเหนือ จากการนำประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการ พัฒนาประเทศตามแนวทางแห่งหุ้นส่วนการ พัฒนานั้น ประชาชนจำเป็นต้องมีการพัฒนา ตนเองเพื่อให้เป็นคนที่มีความสามารถ สร้างผลิตภาพ (Productivity) ในการพัฒนา ประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นคือ ประชาชนต้องรู้จัก หน้าที่ เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตนตามหน้าที่ พลเมืองที่ดี และเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ มีความยั่งยืนในอนาคต

### **ความท้าทายสำคัญที่ประเทศไทย กำลังเผชิญ**

ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นทั้งโอกาสและ อุปสรรคในการพัฒนา ทำให้ประเทศไทย ต้องมีการปรับตัวบนบริบทการเปลี่ยนแปลง จากหลายด้านที่เป็นความท้าทาย ทั้งนี้

มีความท้าทายสำคัญที่ประเทศไทยต้องเผชิญ ในการพัฒนาประเทศสู่ความเจริญก้าวหน้า 3 ประเด็น ดังนี้

**การดำเนินงานตามแผนพัฒนาประเทศระยะยาว** ประเทศไทยอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้านคือ ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2561 อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามกรอบการพัฒนาประเทศเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยมีนโยบายการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศ ส่งผลให้การดำเนินนโยบายขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น การมุ่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายระยะยาวที่กำหนด เป็นความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินงานที่เหมาะสม และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะสามารถนำประเทศไปสู่เป้าหมายในระยะยาวที่กำหนด

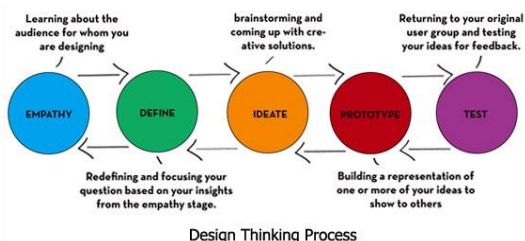
**การเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล** เป็นความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น การสร้างความสะดวกและรวดเร็วในการแจ้งเหตุ และรับข้อมูลข่าวสาร การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อบริการทางสังคม และการเพิ่มผลผลิตด้านการแพทย์และการผลิตผ่านปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำจากการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี (Digital divide) อีกทั้ง ยังขาดความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในทางที่เป็นประโยชน์ซึ่งประเทศไทยต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย และการสร้างเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

**ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑** ประเทศไทยกำลังมุ่งพัฒนาศักยภาพคนให้มีความรู้ และเตรียมความพร้อมให้คนในสังคมไทยมีทักษะการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญและต้องได้รับการส่งเสริม เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศ ในขณะเดียวกัน การออกแบบกระบวนการคิดวิเคราะห์ (Design thinking) เป็นรูปแบบดำเนินการเพื่อให้เกิดการคิด

วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งการวางแผนเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานของระบบคิดดังกล่าว ในการช่วยให้เข้าใจปัญหาหรือความต้องการได้อย่างลึกซึ้ง โดยเป็นการพัฒนาแนวทงนโยบายหรือการแก้ไขที่มาจากมุมมองและความคิดของผู้คนที่มีความหลากหลาย และนำมาทดสอบก่อนนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งประเทศไทยยังจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ให้กับบุคคลทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน และเป็นบุคคลที่มีศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมและต่อยอดการค้นคว้างานวิจัย ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาดูงาน ณ ประเทศสิงคโปร์ ความรู้และบทเรียนที่ได้รับเมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับบริบทความท้าทาย ทำให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ประเทศไทยควรมุ่งเน้นพัฒนา เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้



Design Thinking Process

**ค้นหาความต้องการในการพัฒนาประเทศผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ (Design Thinking)** เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างตรงจุด สอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผ่านการคิดวิเคราะห์เชิงลึกของสภาพปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยกระบวนการสำคัญประกอบด้วย 1) การทำความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมาย (Empathy) เพื่อให้ได้ความต้องการที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย 2) การสังเคราะห์ข้อมูล (Define) เพื่อกำหนดสภาพปัญหาหรือความต้องการ 3) การระดมความคิด (Ideate) ที่เป็นการเปิดรับความเห็นและแนวทางการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการ 4) การสร้างรูปแบบการแก้ไขปัญหา (Prototype) เพื่อเตรียมการก่อนนำแนวทางที่เป็นข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาไปทดสอบ และ 5) การทดสอบ (Test) เป็นการนำรูปแบบการแก้ปัญหาที่จัดเตรียมไว้มาทดสอบเพื่อค้นหาประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา โดยกระบวนการทั้งหมดจะมีขั้นตอนส่งกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางก่อนนำแนวทางที่ได้ไปปฏิบัติจริง ซึ่งการค้นหาความต้องการดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ส่วนราชการที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนควรดำเนินการ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ที่มีหน้าที่บริหารจัดการ และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม หากไม่มีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ อาจส่งผลให้การพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาได้อย่างเหมาะสม จนอาจส่งผลให้เกิดสภาพปัญหาเรื้อรัง (Policy disadvantage) ไม่มีที่สิ้นสุดจากการที่ความต้องการของประชาชนไม่ได้รับการตอบสนองอย่างตรงจุด

**มุ่งพัฒนาทักษะด้านความรู้ (Hard skills) โดยไม่ละทิ้งทักษะด้านอารมณ์ (Soft skills)** บนโลกแห่งเทคโนโลยีดิจิทัลและความเจริญก้าวหน้า ทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยในรูปแบบที่มีความหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากมีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่ช่วยส่งเสริมให้กระบวนการผลิตมีความสะดวกสบายและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยดังกล่าวจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีการพัฒนาทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ที่สามารถปฏิบัติการได้ต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความคุ้นเคยต่อเทคโนโลยีเหล่านั้นเป็นอย่างดี เช่น การเขียนโปรแกรมปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อบรรจุไว้ในนาฬิกาดิจิทัลเพื่อการดูแลสุขภาพ การสร้างระบบความปลอดภัยบนระบบธุรกรรมทางธนาคารออนไลน์ เป็นต้น ในขณะเดียวกัน นอกจากการส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านความรู้ที่เป็น

พื้นฐานในการพัฒนาประเทศในยุคดิจิทัลแล้ว ควรเน้นการพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์ให้กับคนในสังคมผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้วย อาทิ การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมผ่านระบบสังคมออนไลน์ การสร้างค่านิยมการทำงานที่ถูกต้องผ่านบุคคลต้นแบบ เนื่องจากการพัฒนาเพียงทักษะด้านความรู้จะไม่สามารถสะท้อนถึงการเป็นคนที่มีคุณภาพได้อย่างครบถ้วน แต่การส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์ เช่น การทำงานเป็นทีม การมีมารยาททางสังคม การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น จะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้สังคมมีความน่าอยู่ และพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน